

П'єр Кутель про якості перекладу

Роботу виконано на кафедрі іноземних мов ДАУ при МЗС України

У статті в широкому історико-культурному контексті XVII ст. проаналізовано якісні характеристики перекладу, які виділив представник школи Пор-Руаялю П'єр Кутель, а саме: правильність, ясність, елегантність, порядність.

Ключові слова: історія перекладу, школа Пор-Руаялю, буквальний переклад, переклад за змістом, якості перекладу.

Ласка І. В. П'єр Кутель о качествах перевода. В статье в широком историко-культурном контексте XVII века анализируются качественные характеристики перевода, которые выделил представитель школы Пор-Руаяля Пьер Кустель, а именно: верность, ясность, элегантность, порядочность.

Ключевые слова: история перевода, школа Пор-Руаяля, буквальный перевод, перевод по содержанию, качества перевода.

Laska I. V. Pierre Coustel about Qualities of Translation. The article, in the historical and cultural context of XVIIth century, deals with translations qualities of fidelity, clarity, elegance, politeness discerned by Pierre Coustel of Port-Royal.

Key words: history of translation, Port-Royal school, literal translation, free translation, qualities of translation.

Постановка наукової проблеми та її значення. Проблеми правильності і краси перекладу, якими переймалася французька наука в період її становлення в XVII ст., не чужі для сучасного перекладознавства, наукової дисципліни, що прагне до самоідентифікації. З цього погляду цікавим є історичний досвід перекладацької школи Пор-Руаялю, відомої численними перекладами релігійних текстів і виробленням правил перекладу. Поряд з І. Л. де Сасі, А. Леметром, Р. А. д'Андії, А. Арно, К. Лянсью та П. Ніколем, визначною постаттю серед перекладачів і педагогів Пор-Руаялю був П'єр Кутель (*Pierre Coustel, 1621–1704*). Він з'явився в малих школах у рік їх переїзду до Парижа (1646) і пропрацював там до моменту їхнього розпуску в 1660 р., викладаючи поряд із Т. Гійо латину. Антуан Леметр характеризує його як «літератора, знавця греки і латини». Пізніше він був домашнім учителем племінників кардинала Фюрстемберга, з посвятою якому 1687 р. вийшла його двотомна книга «Правила виховання дітей» (*Les Règles de l'éducation des enfants*), що містить окремий розділ, присвячений перекладові та його правилам.

Про П'єра Кутеля майже не згадується в підручниках з історії перекладу, що виходили на пострадянських теренах. У французьких джерелах досить ґрунтовно викладаються його правила перекладу, які не відзначаються особливою оригінальністю, а фактично є переказом та коментарем до правил Леметра і де Танда, на що вказує зокрема у своїй книзі Мішель Баляр [3, 182]. Значно цікавішою, на нашу думку, є спроба Кутеля визначити якості, які необхідні перекладачеві, та дати набір якісних характеристик хорошого перекладу. Наша розвідка має за мету проаналізувати якісні характеристики перекладу, які виділив П. Кутель, розкрити їхнє соціокультурне й літературне підґрунтя та встановити зв'язки з іншими перекладацькими концепціями.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Серед інших засобів, які мають допомогти учням досягти їхньої основної мети – засвоєння знань, Кутель у книзі окремо виділяє переклад і присвячує йому спеціальний розділ, озаглавлений такими словами: *Багато вправлятися в перекладі, і якими є його основні правила (S'exercer beaucoup à la traduction, & quelles en sont les principales règles)*. Розпочинається він із похвали перекладу як справжньому вінцю навчання. Кутель реалістично дивиться на речі й тверезо оцінює ситуацію: з тисячі учнів після закінчення коледжу ледве три-чотири матимуть потребу говорити латиною. Тому не досить уміти читати хороших авторів, виписувати з них гарні уривки та завчати їх напам'ять. Щоб ними по-справжньому користуватися в житті, треба вміти їх перекладати, оскільки лише переклад рідною

мовою дає можливість розкрити їхню красу для себе й інших та викликає захоплення ними. На його переконання, *«саме в цьому полягає весь результат і вся перевага, яку можна отримати з навчання»* (тут і далі український переклад наш. – І. Л.) [4, 185].

Переклад для Кутеля передусім є прекрасною інтелектуальною вправою, необхідною для розвитку учнів. Перекладаючи, вони вчаться ретельно зважувати слова й відшукувати справжній зміст латинського тексту. Це розвиває їхній розум і здатність до міркування. Водночас переклад допомагає учням засвоїти і французьку, і латинську мову, відчуті їхню красу.

Кутель добре розуміє, у чому полягає трудність перекладу: перекладач знаходиться в особливій ситуації, він зобов'язаний іти крок за кроком за іншим, за своїм автором і не може від нього відхилитися. Він мусить передати повністю думки автора, зберігаючи у своїй копії прикраси оригіналу, наслідуючи стиль і манеру письма автора. Щоб успішно долати ці труднощі, перекладач повинен володіти певними якостями, довгий перелік яких подає Кутель. Окрім таких очевидних загальних речей, як шляхетність розуму, ґрунтовність міркування, розуміння самого предмета, про який ідеться в автора, перекладач мусить досконало відчувати красу обох мов – тієї, з якої перекладають, і тієї, на яку перекладають, добре знати їхнє співвідношення, риси схожості й відмінності між ними [4, 187]. Він повинен мати також достатньо досвіду і вправності. Порівняно з переліком вимог до того, хто береться за тлумачення святого письма, що їх формулює інший тогочасний теоретик перекладу П.-Д. Юе, Кутель наголошує на специфічних мовних компетенціях перекладача, тоді як Юе робить акцент на загальних вимогах до суб'єкта наукової діяльності, зокрема в гуманітарній галузі. Урешті-решт, завершуючи свій перелік вимог, Кутель окремо підкреслює, що перекладач має добре знати правила мистецтва перекладу, яких є досить багато, і подає основні з них.

У подальшому тексті розділу Кутель більш докладно розглядає основні вимоги, що визначають якість перекладу і зводяться до такого: *перекладати правильно, ясно, елегантно, порядно й увічливо* (виділено нами. – І. Л.) [4, 185].

Правильність перекладу він розуміє не як рабське підпорядкування, до якого веде дослівний переклад, а як точне й повне передання авторського змісту: *А позаяк у автора слід брати до уваги і слова, і зміст, який вони несуть, коли я кажу, що треба бути точним у перекладі, моя думка не означає, що треба скрупульозно підпорядковуватися всім його словам і перекладати слово в слово, я кажу, що достатньо перекладати за змістом, тобто достатньо висловити французькою мовою весь зміст, який є в латинській чи грецькій, не прив'язуючись по-рабськи ані до порядку слів, ані до фраз, які властиві та природні для кожної мови* [4, 189].

На підтримку своєї позиції автор звичайно не міг оминати посилань на знакові для Пор-Руаялю прецедентні тексти. Він цитує знамениту фразу Горація *Nec verbum verbo curabis reddere fidus Interpres*, думку якого повністю поділяє святий Ієронім. Кутель досить докладно переказує основні положення знаменитого 57-го листа Ієроніма до Паммахія, відомого під заголовком *De optimo genere interpretandi*. Він підсумовує метод точного перекладу святого Ієроніма такими словами: *Цей вельми вчений і вельми красномовний отець церкви показав отже, що необхідна для перекладу вірність полягає не в тому, щоб використовувати ті самі слова, що є в авторів, яких перекладаємо, а в тому, щоб вірно висловити їхні думки і зміст, тобто вміти вправно вилучити, додати і змінити те, що мусить бути вилучене, додане і змінене, щоб відповідати виразам і фігурам, з тим щоб таким способом відтворити оздобу оздобою* (виділено нами. – І. Л.) [4, 190–191]. Із виділеного тексту видно, як Кутель інтерпретує слова Ієроніма про точність перекладу і що для нього, власне, означає правильно висловити думки та зміст автора: не вагаючись, він надає перекладачеві право *«вилучити, додати і змінити те, що мусить бути вилучене, додане й змінене»*. Такі зміни повинні здійснюватися, щоб зберегти характер і стиль авторського тексту, відтворити його фігури й оздобу. У цьому випадку Кутель значно ближчий до Перо д'Аблянкура, ніж до П'єра-Данієля Юе.

Далі в тексті Кутель подає відому цитату із Цицерона про те, що перекладати слід як оратор, добираючи слова за вагою, яка наводиться практично в усіх підручниках з історії перекладу. Кутель докладно і досить вільно переказує зміст уривка зі своїми коментарями: *Із цих слів прекрасного автора ми дізнаємося, що він не переклав ці дві красиві промови як простий тлумач і перекладач, тобто без мистецтва і краси, але як оратор, дотримуючись тільки порядку, думок і фігур. Він каже, що не рахував свої слова, даючи, наприклад, десять латинських за десять грецьких, а зважував їх за значенням, перекладаючи відповідно по ціні та вартості, тобто використовуючи*

часом вирази і звороти, щоб висловити те, що автор сказав меншим числом слів; не лише тому, що грецька мова коротша за латинську, але також тому, що всі особливі тонкощі й власні та природні вислови однієї мови можуть бути перекладені іншою лише словесними виразами і зворотами часто фігуративними й такими, що мають стільки ж краси, сили та змісту в їхній протяжності, скільки природні вирази мають у своїй красі [4, 193]. Виділені нами слова свідчать про особливе значення, яке Кутель надає красі перекладу.

На підтримку своєї основної тези про те, що перекладати слід за змістом, а не буквально слово в слово, Кутель наводить два аргументи. По-перше, буквальный переклад призводить до надзвичайної незрозумілості (*une obscurité prodigieuse*) мови, оскільки її можна ясно розуміти тільки тоді, коли зміст виражено словами і реченнями природними й властивими мові, на яку перекладають авторський текст. Переклад має бути зроблений так, щоб той, хто знає цю мову, його не міг не зрозуміти, і для цього він зовсім не зобов'язаний знати мову, якою говорив автор [4, 183].

Другий аргумент слід навести текстуально: *Другий аргумент полягає в тому, що якщо перекладати лише буквально, то отримуємо переклад слабкий, низький і млявий. Я стверджую, йому бракуватиме краси, руху і життя, і він буде схожим на оригінал, не більше ніж мертва людина на живу* [4, 193]. Тут, як ми бачимо, П'єр Кутель повторює відоме метафоричне порівняння І. Л. де Сасі (нумерація сторінок передмови наша. – І. Л.) [9, V], не вважаючи за потрібне згадати ім'я автора. Метафоричний образ отримує несподіваний розвиток: *І дійсно, зміст є ніби душею дискурсу, а слова складають лише ніби його тіло. Отже, повністю буквальный переклад є ніби тіло без душі, бо тіло належить одній мові, а душа іншій* [4, 193–194]. Мішель Баляр зазначає із цього приводу: *Кутель використовує тут надзвичайну метафору, щоб передати дуалістичність мови* [3, 182].

З основоположного принципу перекладати зміст, а не слова, Кутель, повністю погоджуючись з Ієронімом, робить лише один виняток – Святе Письмо, яке потрібно перекладати якнайближче до тексту, бо тут навіть порядок слів часто є тайною: *In Scripturis sanctis & verborum orde mysterium est* [4, 194].

Другою принципово важливою якістю для Кутеля, як зрештою і для інших перекладачів Пор-Руаялю, є **ясність** перекладу *La clarté est encore une des principales qualitez de la traduction* (у цитатах французькою тут і далі збережено орфографію оригіналу. – І. Л.) [4, 194]. Щоб краще зрозуміти, чому Кутель надає такої ваги цій якості, варто звернутися до історичного контексту. Упродовж Великого віку ясність утверджується як визначальний концепт усієї культурно-наукової парадигми. Вона має свої корені в картезіанському раціоналізмі, який проголосив розум верховним арбітром науковості. Ф. Малерб, який, за словами Ф. Брюно, на друге місце після чистоти мови ставив її ясність, настійно повторює Депортові: *Je ne vous entends point*. Малерб і Вожля, встановлюючи правила для *bon usage*, започаткували раціоналістичну лінію в граматиці, яка закріплена в знаменитому афоризмі А. Де Рівароля: *Ce qui n'est pas clair n'est pas français*. Ясності передусім вимагав Буальо в *Мистецтві поетичному* відповідно до одного з основних принципів естетики класицизму: *Ce que l'on conçoit bien s'énonce clairement, et les mots pour le dire arrivent aisément*. Ясність перекладу в Кутеля має два аспекти: причинний і наслідковий. З одного боку, вимога ясності зумовлена типологічною різницею між мовами: грецька і латинська мова відзначаються стислістю, тоді як французька має тенденцію до багатослів'я. Тому для ясності при перекладі треба дещо додавати до оригіналу. З іншого боку, Кутель трактує цю типологічну різницю між мовами в естетичній площині: *... la beauté du Grec & du Latin consiste dans la breveté, qui de soy-mesme est un peu obscure; au contraire la beauté du François consiste dans l'étendue des paroles...* [4, 194]. Отже, додатки при перекладі слугують не лише для прояснення думки, а виконують водночас естетичну функцію, надаючи французькому текстові його природної краси. При цьому, задля ясності та краси перекладу, Кутель, не вагаючись, знову надає перекладачеві право вносити зміни до авторського тексту (розвивати думку автора, додавати до тексту дещо, прямо висловлювати те, що малося лише на увазі): *Il faut donc développer un peu les choses qu'on traduit...* [4, 194], *il faut quelquefois ajoûter quelque chose à la traduction...* [4, 194]. *Il faut exprimer dans le François les choses qui sont sous-entendues dans le Latin...* [4, 195]. Окремо наголосимо, що йдеться не просто про можливість внесення додатків, а про їх необхідність, зумовлену структурними й естетичними чинниками.

Для досягнення ясності перекладу Кутель радить дотримуватися правил логіки, дисципліни, що займала особливе місце в педагогічній системі Пор-Руаялю: уникати багатозначності, не допускати встановлення хибних зв'язків між речами, уникати надто довгих і громіздких періодів, які слід роз-

діляти на менші частини, щоб зробити їх більш якими й зрозумілими, а водночас стилістично сильнішими та приємнішими [4, 195].

Не менш важливою в контексті суспільно-культурної атмосфери другої половини XVII ст. є ще одна якість перекладу, на якій наполягає Кутель, – його *елегантність*. Великий вік надавав надзвичайного значення зовнішній, ритуалізовано-театралізованій стороні життя, світським ідеалом якої був пишній королівський двір, що перебрався за часів Люї XVII до Версалю, з його балами, фонтанами, спектаклями, феєрверками. Краса та елегантність стають незмінними вимогами до стилю художньої літератури. Для Вожля *le bon usage* абсолютно невіддільний від *le bel usage* [10, Préface, VII, 1], а Буальо закликав поетів *...il faut des vers étaler l'élégance*. Ще в античності Цицерон дав приклад елегантного перекладу, елегантністю переймався й інший кумир перекладачів Пор-Руаялю святий Ієронім. «Елегантними перекладачами» вважалися д'Амйо і Годо, яких брали за взірці д'Аблянкур та його однодумці. Перо д'Аблянкур писав, що досягти слави оригіналу [Тацита] неможливо, слідуючи за ним крок за кроком, а лише шукаючи красот у своїй власній мові, так як він це робив у своїй [2, 129]. Навіть серед перекладачів Пор-Руаялю, таких як д'Андії, Гійо, Кутель перемагає тенденція до елегантного перекладу.

Кутель розуміє елегантність у перекладі як природну невимушеність, що відрізняє рідну мову: *L'élégance doit aussi se rencontrer dans une traduction : de sorte qu'on puisse dire, que si l'Auteur sur lequel on travaille, avoit, par exemple, écrit en nostre langue, ce seroit ainsi qu'il auroit parlé* [4, 196]. Теза про переклад, що має виглядати так само природно, як оригінал, так, ніби сам автор писав французькою, не є відкриттям Кутеля. Фактично він повторює думку Леметра, який у першому правилі вимагає від перекладача «бути надзвичайно вірним і буквальним, тобто висловлювати нашою мовою все те, що було в латині і передати це так добре, що, якби, наприклад, Цицерон говорив нашою мовою, він би сказав так, як ми його змушуємо говорити в нашому перекладі» [7, 89]. Утім, Леметр у цьому випадку має славних попередників. Ще Мезір'як висловлював бажання «навчити цього чудового Автора [Плутарха] говорити нашою мовою чистіше й елегантніше, щоб його можна було читати з більшим задоволенням» [8, 415]. Услід за ним А. Годо складає шану перекладачам, які своїх авторів змушують говорити по-французьки так приємно, «ніби ті ніколи не дихали іншим повітрям ніж Луврським» [5, 369]. Антуан Арно в передмові до перекладу одного з текстів св. Августина заявляє про своє бажання «змусити говорити святого Августина по-французьки і при цьому не перестати говорити як святий Августин, тобто змусити його змінити мову, не змінивши при цьому думок» [1, IX]. Ісаак Леметр де Сасі, виправдовуючи зміни, що він змушений був внести до перекладу *Поєми святого Проспера*, пише, що сам святий, якби він писав по-французьки, зробив би те саме: *Ce que le Saint eust fait luy-mesme s'il eust écrit en François...* [9, II]. Цю добірку можна б легко продовжити, однак наведених висловлювань цілком достатньо, щоб стверджувати, що маємо справу з тим, що у французькій лінгвістиці називається топосом, а ми кваліфікуємо як концептуальну метафору перекладознавчого дискурсу XVII ст.

Розкриваючи своє розуміння елегантності, Кутель зупиняється на мовних засобах її досягнення, словах і фігурах, які притаманні і природні для кожної мови й різняться своєю силою: *Or l'élégance consiste dans les paroles, & dans les figures. Chaque langue a ses paroles & ses expressions propres & naturelles; & il en faut mettre, en traduisant qui ayent une force égale; une emphatique pour une emphatique, & une éclatante pour une éclatante. [...] Il faut donc tâcher de rendre toujours figure pour figure dans chaque membre...* [4, 196–197]. Отже при перекладі елегантність досягається завдяки дотриманню принципу еквівалентності: перекладач має прагнути відтворити кожен вираз, кожную фігуру й оздобу тексту відповідним за своєю силою й афективністю засобом іншої мови. Проте не варто робити Кутеля відкривачем цього принципу. Ще 1647 р. Ісаак-Люї Леметр де Сасі в передмові до *Поєми святого Проспера проти Невдячних* писав про те, що він намагався «передати якимось чином прикрасу прикрасою і фігуру фігурою» [9, IV]. Його старший брат Антуан Леметр виносить подібне положення в одне з перших своїх правил перекладу: *II. Il faut tâcher de rendre beauté pour beauté, & figure pour figure, d'imiter le stile de l'auteur, & s'en approcher le plus près qu'on pourra, varier les figures & les locutions, & enfin rendre notre traduction un tableau & une représentation au vif de la piece que l'on traduit : en sorte que l'on puisse dire que le françois est aussi beau que le latin, & citer avec assurance le françois au lieu du latin.* – Lemaistre. Règles [7, 89]. Заслуга Кутеля полягає в усвідомленні дидактичного значення цих принципів і впровадженні їх у навчання перекладу.

Наступна якість, якої, на думку Кутеля, треба дотримуватися в перекладі, *пристойність* (*l'honnesteté*), «*пояснюючи завжди пристойними словами речі, які ними не є самі по собі*» (*L'honnesteté est encore une chose qu'il faut bien observer dans la traduction, en expliquant toujours en termes honnêtes les choses qui ne le sont pas d'elles-mêmes* [4, 198]). Мішель Баляр обмежується в цьому випадку надто лаконічним коментарем: *On pratiquera la censure* (виділено М. Баляром) [3, 183]. Словник *Petit Robert* подає для прикметника *honnête* кілька значень, що допомагають нам краще зрозуміти, що мається на увазі під *honnesteté* стосовно перекладу:

II. (XIIe, *choses*. Qui se conforme aux bienséances, ou à certaines normes raisonnables. ♦ 1° (*Personnes*). Vx. HONNÊTE HOMME (au XVIIe s., notion essentielle de la morale mondaine) : homme du monde, agréable et distingué par les manières comme par l'esprit. ♦ 2° Vx. Qui fait preuve de politesse, de savoir-vivre. V. **Civil, poli.** *Civilité*, другий термін, що його вживає Кутель поряд з *honesteté*, є синонімом. *Petit Robert* визначає *civilité* як «*observation des convenances, des bonnes manières en usage dans un groupe social*».

Значення виразу *honnête homme* в контексті XVII ст. значно відрізняється від звичайного значення цих слів у сучасній мові. Цей вираз позначає ідеал людини вищого світу, придворного, і відсилає до певного типу соціальної поведінки: *L'«honnête homme», c'est d'abord celui qui sait briller en société. Il veut plaire, séduire. Il est passé maître dans l'art d'être agréable. Ses manières sont raffinées, ses vêtements élégants, mais d'une élégance qui évite de tomber dans l'excès. Il possède le talent de la conversation : il ne se met jamais en avant, mais, au contraire, permet aux autres de s'exprimer, souligne, au passage, la justesse d'une idée, le bonheur d'une expression. Il montre ainsi son ouverture d'esprit, sa capacité à s'effacer, à dominer son amour-propre, son égoïsme. Il lui faut, en toutes occasions, offrir un visage détendu, souriant, ne pas infliger le spectacle de sa mauvaise humeur ou de son irritation. Il a le sens de l'humour, de la plaisanterie, mais d'une plaisanterie fine qui fait sourire plutôt que rire* [6, 269]. Не будемо забувати, що малі школи Пор-Руаялю приймали дітей з аристократичних сімей і, при всій їхній релігійній спрямованості, мали готувати їх до життя у вищому суспільстві. Отже, цей ідеал не був чужим для системи виховання, прийнятої в Пор-Руаялі, тим більше, що значна частина педагогів мала за собою багатий минулий досвід світського життя й принесли із собою його елементи.

Із конкретних прикладів, які наводить Кутель, зрозуміло, що під *honesteté* мається на увазі узгодженість перекладів з правилами моралі та доброго смаку, що культивувалися при дворі й у вищому суспільстві. Згідно із цим правилом слід перекладати так: слова *Fussisti, Domine, ut à concubitu abstergerem* як «*Vous m'avez deffendu, mon Dieu, les amours illegitimes*», слово *meretrix*, як «*une femme perduë, une femme abandonnée, une débauchée*», *lupanar* – «*un lieu infame, un cloaque d'ordures*», *in mero beata Virginis* – «*dans le sein de la Bien-heureuse Vierge, dans ses sacrées entrailles*». Вочевидь ідеться про ті самі правила доброго тону і пристойності, яких дотримувалися у своїх перекладах Перо д'Аблянкур та його однодумці. Саме ці правила опинилися пізніше в центрі суперечки «давніх і нових», які дорікали Гомерові та Вергілію за їхню грубість і неотесаність. Нагадаймо, що суперечка, яка тліла з 1670 р., вибухнула справжньою сваркою 1687 р. з виходом поеми Шарля Перо *Вік Люї XIV*, тобто того самого року, коли Кутель видав свою книгу. Отож, проблема була надзвичайно актуальною.

Висновки та перспективи подальших досліджень. П'єр Кутель надавав великого значення перекладу як засобу формування інтелектуального потенціалу учнів. Оригінальність його концепції полягає в тому, що, на відміну від інших перекладачів і педагогів Пор-Руаялю, він робить акцент не на правилах, а на якостях самого перекладача та результатах його праці перекладу. До якісного профілю перекладача Кутель включає специфічні мовні компетенції, тобто особливе володіння мовою оригіналу і мовою перекладу, яке передбачає розуміння різниць між мовами, відчуття краси кожної з них. Серед якостей перекладу автор виділяє його точність, ясність, елегантність і пристойність. Для кожної із цих якостей у тексті розділу про переклад у книзі Кутеля даються визначення і тлумачення в контексті літературно-естетичної ідеології Великого віку. Загалом концепція перекладу П'єра Кутеля спрямована проти принципу дослівного перекладу, який почав утверджуватися в Пор-Руаялі й за його межами, особливо після виходу трактату П. Д. Юе *De interpretatione*.

Подальші дослідження окремих аспектів теорії перекладу в працях представників Пор-Руаялю дають змогу краще окреслити характерні риси цієї перекладацької школи та визначити її місце в історії перекладознавства.

Список використаної літератури

1. Arnauld A. S. Augustin. Des Mœurs de l'Eglise Catholique [Електронний ресурс] / A. Arnauld (trad.). – Paris : A. Vitre... M.DC.XLVII. – 127 p. – Режим доступу : <http://books.google.com.ua/books?id=5cQ8AAAACAAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
2. Ablancourt P. D. Avertissement. Tacite / R. Zuber. N. Perrot d'Ablancourt, Lettres et préfaces critiques. – Paris : Didier, 1972. – P. 126–130.
3. Ballard M. De Cicéron à Benjamin. Traducteurs, traductions, réflexions / M. Ballard. – Villeneuve d'Ascq : Presses Univ. du Septentrion, 2007. – 301 p.
4. Coustel P. S'exercer beaucoup à la traduction; & quelles en sont les principales règles / P. Coustel // Les règles de l'éducation des enfants. T. II. – Paris : Estiennes Michallet, M.DC.LXXXVII. – P. 184–201.
5. Godeau A. Discours sur les œuvres de M. de Malherbe / Antoine Godeau // François de Malherbe. Œuvres. Nouvelle édition, t. 1. – Paris : Hachette, 1862. – P. 365–385.
6. Horville R. XVIIe siècle / R. Horville. – Paris : Hatier, 1988. – 448 p.
7. Lemaistre A. Règles de la traduction française / A. Lemaistre // P. A. Horguelin. Traducteurs français des XVIe et XVIIe siècles. – Montréal : Linguatex éditeur inc., 1996. – P. 89–90.
8. Méziriac C.-G. de. De la traduction / C.-G. de. Méziriac. – Arras : Artois Presses Université, Presses de l'université d'Ottawa, 1998. – 110 p.
9. Sacy I.-L. Lemaistre de. Poème de Saint Prosper contre les ingrats [Електронний ресурс] / I.-L. Lemaistre de Sacy. – P. : Vve M. Durand, 1647. – 276 p. – Режим доступу : <http://www.google.com.ua/books?id=gKyBMsp1iXAC&printsec=frontcover>
10. Vaugelas C. F. de. Remarques sur la langue française [Електронний ресурс] / C. F. de Vaugelas. – Paris : Vve J. Camusat, M.DC.XLVII. – 668 p. – Режим доступу : <http://visualiseur.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k84316s>

Статтю подано до редколегії
28.03.2012 р.

УДК 811.112.2'373.7

О. М. Матвійшин – кандидат філологічних наук, викладач кафедри мовної та міжкультурної комунікації Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Колоритні українські фраземи у німецькомовних варіантах західноукраїнських перекладачів

Роботу виконано на кафедрі мовної та міжкультурної комунікації ДДПУ ім. Івана Франка

У статті розглянуто особливості відтворення фразеологізмів німецькою мовою з акцентом на збереження або втрату образної семантики; проаналізовано методи перекладу усталених одиниць, які забезпечують адекватність та еквівалентність перекладів.

Ключові слова: переклад, фразеологізм, адекватність, образність, еквівалент.

Матвійшин О. Н. Колоритные украинские фраземы в немецкоязычных вариантах западноукраинских переводчиков. В статье рассматриваются особенности перевода фразеологизмов на немецкий язык с акцентом на сохранение или потерю образной семантики; анализируются методы перевода устойчивых единиц, которые обеспечивают адекватность и эквивалентность переводов.

Ключевые слова: перевод, фразеологизм, адекватность, образность, эквивалент.

Matviyishyn O. M. Colourful Ukrainian Phraseological Units in the German Versions of Western Ukrainian Translators. The article deals with the peculiarities of phraseological units reproduction in the German language. Preserving or losing the image semantics is accented on. We analyzed the basic methods of phraseological units reproduction to provide adequacy and equivalence of the German translations.

Key words: translation, phraseological unit, adequacy, imagery, equivalent.